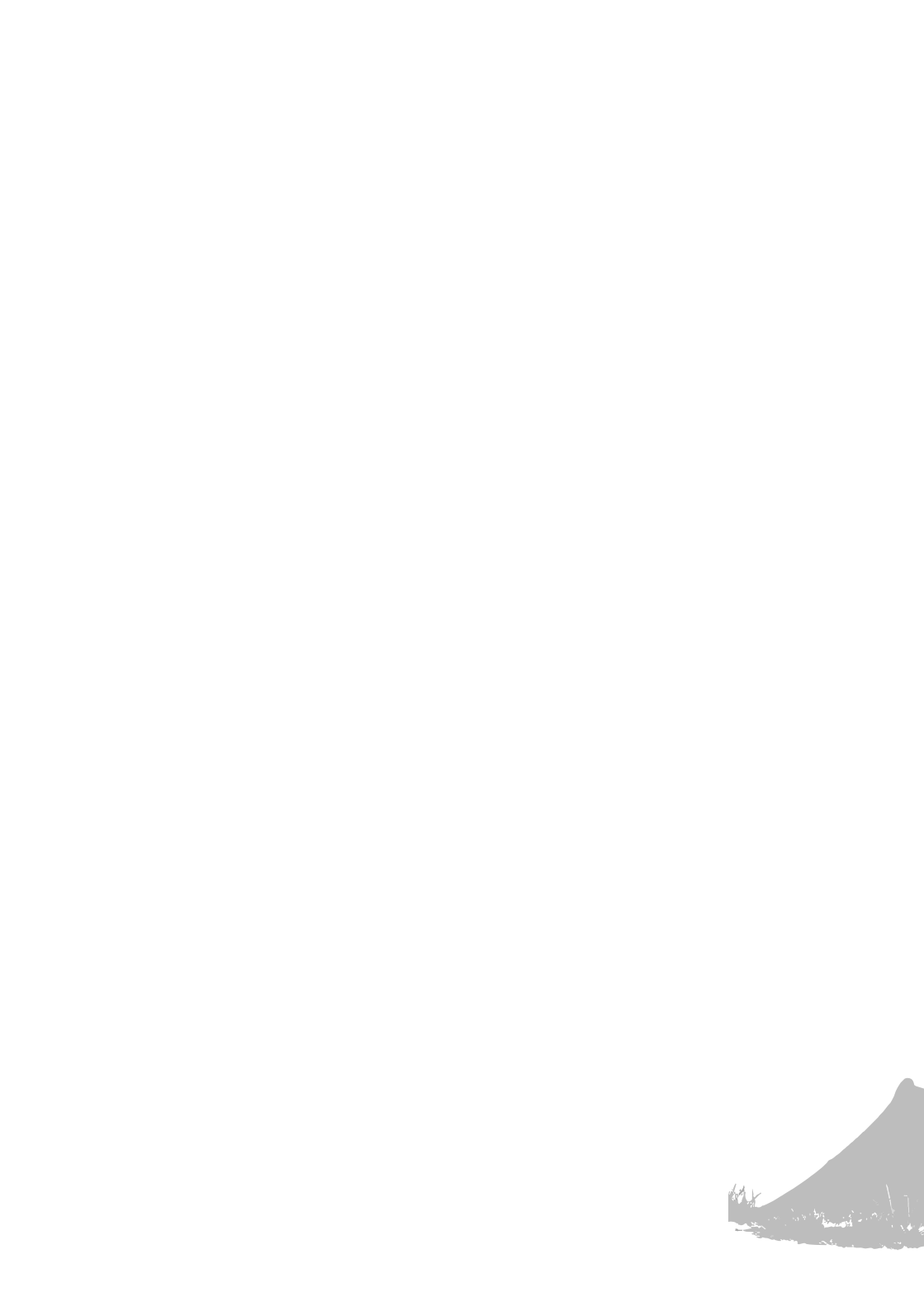

Koen Ingels

**IK
DOE
HET
TOCH**

Een velodysee

Koen Ingels

**IK
DOE
HET
TOCHO**

Een velodyssee

**HET
BOEKEN
SCHAP**

© 2026

Titel	Ik doe het toch!
Ondertitel	Een velodyssee
ISBN	978-90-83491-097
Druk	1e druk 2026
NUR	508 - Reisverhalen
Bisac	TRV010000 TRAVEL / Essays & Travelogues
Uitgever	Het Boekenschap
Auteur	Koen Ingels
Ontwerp	Gerdien Beernink, Stijlvol Ontwerp
Illustraties	achtergrond cover: jiriviehmänn - stock.adobe.com uitroepteken cover: 7Author - stock.adobe.com
Foto's	Koen Ingels
Bestellen	www.ikdoehettoch.nl

© 2026. Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden veeveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt, in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen, of enige andere manier, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Ondanks alle aan de samenstelling van dit boek bestede zorg kan noch de uitgever, noch de auteur aansprakelijk worden gesteld voor eventuele schade die het gevolg is van enige fout in deze uitgave.

Voor alle mensen die ik tijdens deze reis
heb mogen ontmoeten of die mij volgden.

'The earth is all before me.'

(Uit: The Prelude, William Wordsworth, 1850)

PROLOG

C'est parti! Het plan is geen plan te hebben. Het doel is er geen te hebben. Na veertig jaar keel-, neus- en oorheelkunde in academische ziekenhuizen, na vijfentwintig jaar plastische aangezichtschiurgie en na een onvergetelijk afscheidssymposium *Around the Nose without Frontiers* is het nu tijd om mijn eigen grenzen op te zoeken aan het begin van mijn academische pensioen: *Koen without Frontiers*. Vier maanden van retrospectieve reflectie en bezinning liggen voor me open. Van mijn oude leven in Nijmegen naar mijn nieuwe leven in Amsterdam. Grofweg weet ik dat ik naar Zuid-Spanje wil en terug, misschien via Santiago de Compostela. Mijn Frans is op orde en mijn Spaans hoop ik op te voeren. Daarom heb ik gekozen voor zowel een ronde van Frankrijk als een ronde van Spanje, respectievelijk een *tour* en een *vuelta*. Daarnaast betreft het landen met een rijke cultuur, historie en gastronomie. Vooral dat laatste woord spreekt de fietser in mij aan.

Na een korte nacht, want het schoolreisjesgevoel van vroeger hield me uit mijn normaal gesproken onverstoorbare slaap, begin ik de dag met Buienradar te checken. Ondanks twee voorbije weken met heerlijk lenteweer zijn de voorspellingen somber. Voor het eerst rijd ik met alle tassen gemonteerd op de gloednieuwe Santos-fiets naar het Radboudumc, alwaar ik word uitgezwaaid. De fietsvrienden vinden het gepast om mij te zegenen in het bijzijn van een kno-delegatie. Mauk, de 'protestantse pastoor' van dienst – bestaat die eigenlijk of is hij de eerste? – kwijt zich bijzonder enthousiast van zijn taak. Alsof ik nog niet nat genoeg zal worden vandaag. Ik 'word gezegend door' mijn fietsvrienden; of ik 'gezegend ben met' zulke vrienden is maar de vraag natuurlijk. Het warme uitzwaaien helpt zeker tegen de koude nattigheid. Naast de nieuwe gore-tex outfit uiteraard. Bij outdoorzaak De Zwerfkei knallen ze vast nog dagelijks een champagneflles open voor alles wat ze de gloednieuwe pensionado hebben aangesmeerd. Zelfs een tent, luchtmatras en slaapzak heeft hij mee. Nog net geen thermofleecezakdoeken.

Wat een gevoel om geruisloos en gesmeerd langs de Maas op een Romeinse heerweg naar het Zuiden te mogen zweven! Zien jullie, mensen, dat hier iemand de Pyreneeën over gaat fietsen? Maar dan: bij Cuijk blokkeert plotsklaps het achterwiel. Het lint waarmee de tent – zie je wel, wat een onzinnig ding – op de bagagedrager is gemonteerd, is niet goed geknoopt en het is tussen drijfriem en tandwiel gedraaid. Een echte amateursfout, al na amper twintig kilometer. Het vertrek met zegening en Leonidas-bonbons – je zult maar een hypoglycemisch toeval krijgen – was al te jolig. Daarmee was er geen tijd voor een time-outprocedure. Gelukkig is de dijk verlaten en heeft niemand deze blunder gezien. Als een volleerde *survivor* weet ik mijn nagelschaartje meteen uit de *packing cubes* van Ortlieb op te duikelen. Zo is het probleem snel verholpen. Het had veel erger kunnen aflopen met een eerloze aftocht als gevolg.

Mijn proloog verloopt verder probleemloos langs Venray tot bij Grubbenvorst, het aspergedorp. Hier vind ik onderdak via Vrienden op de Fiets.

1

PENSIOENVLUCHT

De Pater van Hollywood

Wat hebben de Pater van Hollywood, entomologie en taxidermie met elkaar te maken? Als je het wil weten, lees vooral verder.

Na een verkwikkende nachtrust check ik eerst de weerberichten. Een gezegende vloek ontsnapt mijn lippen. Matig tot zware regenval wordt voorspeld. Gelukkig staat beneden een Duits ontbijt op mij te wachten. De gastheer is immers een oosterbuur. Hij heeft even nagekeken hoever Tarifa is: vierentwintighonderd kilometer in vogelvlucht. Hij voegt eraan toe:

“En niet de afslag missen.”

Dus zeker wel humor, of woont hij al te lang in Nederland?

Ik stap op de Santos in de regen en begin langs de Maas te fietsen. Ik passeer het ziekenhuis VieCurie, waar ik ooit langsging om KNOOP aan te prijzen: Katholieke Universiteit Nijmegen Oor Onderzoek bij Peuters. Maar voor nu: boeien!

Steyl is een dorpje langs de Maas met minstens drie kloosters. Het grootste heet het Societas Verbi Divini (SVD) oftewel het Gezelschap van het Goddelijk Woord. Die congregatie is eind negentiende eeuw gesticht door priester en missionaris Arnold Janssen. Ik kan niet nalaten het Missiemuseum te bezoeken, dat onderdeel uitmaakt van het indrukwekkende klooster. De SVD-paters hadden als motto *Bestudeer, waardeer, behoud en leer van cultuur*. Dat belette ze niet om in het begin van de vorige eeuw desnoods geforceerd kloosters te stichten en het goddelijk woord te verspreiden – door de strot te duwen? – in China, Argentinië, Togo, Brazilië, Chili, Japan, Filipijnen en Flores. Nog even wat anders dan fietsen naar Zuid-Spanje.

Pater Berghmans en pater Buis springen eruit. De eerste was een fervent verzamelaar van exotische vlinders en insecten, en was een verwoed taxidermist (opzetten van dieren). Hij werd zelfs een entomoloog van wereldfaam door zijn studie naar vlinders die uit alle exotische gekerstende oorden kwamen. Mijn favorieten zijn de *morphidae* uit de Braziliaanse jungle. Het blauw van die vlinders zou zelfs Yves Klein hebben bekeerd tot eender welk geloof. De

hoeveelheid zalen die ik verder aantref, grenst aan het ongelooflijke: vol opgezette dieren, opgespelde vlinders, kevers en insecten, met de grootste zorg gecatalogiseerd.

En dan is er ook nog een tijdelijke tentoonstelling over pater Buis. De katholieke kerk waarschuwde aanvankelijk vooral voor de gevaren van de opkomende filmindustrie. Waren er niet te veel ontblote lichaamsdelen zichtbaar? En in het duister van de bioscoop wist je niet wat er zich afspeelde tussen de jonge vrouwelijke en mannelijke zieltjes daar. Toch zagen ze al snel de propagandamogelijkheden om hun missieprojecten te adverteren en geld in het mandje te brengen. Pater Buis was een amateurfilmer in Flores en wist daar een heuse langspeelfilm te maken: *Ria Rato*. In de plot wordt een moslimmeisje bijna uitgehuwelijkt, maar ze ontsnapt en wordt opgevangen door de paters. Eind goed, al goed. De Flores-film was een ongelooflijk succes – “Komt en Ziet, Hoort en Geniet” – en zorgde ervoor dat pater Buis een vervolgopleiding tot filmmaker kreeg in Hollywood; vandaar de bijnaam Pater van Hollywood. Op deze manier kon hij het goddelijk woord verder filmisch verspreiden. Spindoctors *avant la lettre*, die SVD-paters. Het is wel de reden waarom het merendeel van de bevolking in Flores katholiek is gebleven, in tegenstelling tot de rest van Indonesië.

Vervolgens maak ik mijn tochtje langs Roermond en Sittard af, in (alweer) een vloek en een zucht. En warempel, ik zie in de namiddag het eerste straaltje zon. Zou dat door de zegening van gisteren of door de vloek komen? Weer vind ik onderdak via Vrienden op de Fiets, in Munstergeleen. Ik krijg de toegangscodes doorgebeld, want de eigenaren komen pas later thuis. En of ik het hondje even wil uitlaten.

Amstel Gold Race

De gastheer vraagt hoe ik mijn spiegelei wil:
“Hard- of zachtgekookt?”

Ik wist niet van het bestaan van een dergelijke bereidingswijze. Natuurlijk wel van een hard- of zachtgekookt eitje in de schaal, maar die keuze is me nooit geboden voor een eitje in de pan. Het tilt de verder wat spartaans aandoende kamer naar een driesterrenniveau.

De route begint op een veel te drukke rijksweg tussen Sittard en Heerlen. Kilometerslang razen de auto's langs me heen. Nu weet ik weer waarom ik ben gaan wonen in de relatieve rust van de Amsterdamse binnenstad. Plots bevind ik me op het parcours van de 'Tour-versie' van de Amstel Gold Race, die morgen door de profs wordt verreden. Ik val op tussen al die kleurrijke mamils (*middle-aged men in lycra*) met mijn bijna veertig kilogram overgewicht – fiets en bagage welteverstaan.

“Ga je naar Santiago misschien?” roept iemand mij toe.

“Toevallig wel, op de terugweg!” antwoord ik hijgend en gepikeerd. Daar wordt hij stil van, het 'coureurkje'. Even later dient zich het dorp Eys aan. Wie Eys zegt, zegt ook de Eyserbosweg. Een eerste test voor de klimmersbenen met de Rohloff-naaf in laagste versnelling. Beide – of moet ik zeggen alle drie, wegens mijn twee benen? – geven geen krimp.

De tocht verloopt verder prima doorheen het Limburgse heuvelslandschap en ik geniet. Voor ik het weet, ben ik in Vaals, bekend van het drielandenpunt. Ik herinner me de Wilhelmina-toren van vorige Amstel Gold Race-edities. In mijn recente geheugen zit ook het nieuws van de instorting van de Wilhelmina-toren. Dat wil ik zien, omdat ik er een symbool van Europese desintegratie in vermoed. Wie schetst mijn verbazing wanneer ik bij het indraaien van de laatste bocht een intacte Wilhelmina-toren zie opdoemen? Hebben ze die zo snel weten te herstellen? Ik haal Google erbij en zak door de mergelgrond van schaamte en teleurstelling. Niet de Wilhelmina-toren in Vaals is onlangs ingestort, maar de Wilhelmina-toren in Valkenburg. Welk volk verzint nou identieke namen voor torens die op een paar kilometer afstand van elkaar liggen? Geen wonder dat er

eentje metaalmoe werd, gelukkig zonder gekwetsten. Maar het komt goed met Europa, zeker als ik ook een moslima zie poseren voor de drie vlaggen van Nederland, België en Duitsland. Om mezelf lachend zet ik de afdaling in naar Plombières.

Plombières was tot 1922 bekend om zijn lood- en zinkmijnen. Het dorp is er dus ook naar vernoemd; *plomb* is 'lood' in het Frans. Gaatjes in onze kiezen werden vroeger door de tandarts 'geplombeerd'. Het dorp is ook de biotoop van het zinkviooltje, dat hier welig tiert. Ik moet denken aan de grap van Herman Finkers over zinkzalf. Op de bijsluiter staat vermeld: *Niet mee zwemmen, want je blijft niet drijven.*

Ik verwacht dat Wout van Aert morgen de Amstel Gold Race wint. Of Remco Evenepoel, ook goed.

Spa of pilske

Vanmorgen moet ik vroeg ontbijten, want de gastheer en -vrouw, alweer nieuwe Vrienden op de Fiets, moeten een paasbrunch voor de familie verzorgen en zijn daarmee erg druk. René blijkt een Amsterdammer te zijn die dertig jaar geleden bij zijn liefde, de Waalse Christel, is ingetrokken. Wij blijken nog meer gemeen te hebben, behalve dat ikzelf de omgekeerde beweging maak: we zijn beiden fervent *Humo*-lezers. Ik voel me helemaal thuis.

Het is een heerlijke kakelverse paasochtend met amper verkeer op de weg. Komoot stuurt me langs mooie bospaadjes. Mijn humeur stijgt, maar ook de weg. Ik was er al nerveus over wat de bepakking zou betekenen voor het klimmen, want die kilo's moeten mee naar boven. Ik ben er al achter gekomen dat het fietsen op een worldbike zo'n drieëndertig procent zwaarder is dan op de racefiets. Een klein rekensommetje: normaliter kan ik op de racefiets dertig kilometer per uur gemiddeld halen, op een goeie dag; nu haal ik amper de twintig kilometer per uur, dus een derde langzamer. En dat trek ik voor de eenvoud maar door naar de afstanden. Een rit van zestig kilometer op de worldbike is goed voor negentig kilometer op de racefiets. Dit vertel ik allemaal om de schampere opmerkingen van mijn fietsvrienden voor te zijn, over het feit dat ik maar zulke korte afstanden fiets.

Aan Theux, dat op mijn route ligt, kleven zoete herinneringen. Hier moest ik van mijn vader, zeer tegen mijn zin, als zestienjarige op een Frans talenkamp. In de grote vakantie nog wel – waarom zou je dat doen? Aan het eind van de cursus kon ik wel in het Frans zoenen, waardoor ik er toch de voordelen van ben gaan inzien.

Ik drink koffie op een terrasje in Spa, wereldberoemd om zijn baden en spuitwater (bruiswater). Pierrot is al meer dan honderd jaar het symbool ervan en overall kunstzinnig aanwezig. Een van de baden heet Pouhon Pierre le Grand, omdat de Russische tsaar Peter de Grote ooit genas door erin te baden en ervan te drinken. Dat wil ik ook weleens proberen, maar ik kan nergens vinden waarvan hij genas,

dus laat ik het drinken ook maar zitten. Het zou bitter en zuur moeten smaken. Maar beter geen risico's nemen.

Boven op een heuveltop bij een verstild kerkhofje in Desnié eet ik een paar sobere boterhammen. Ik lees de namen en leeftijden (19-25) van zes Britse jongens die hier liggen. Ze zijn gesneuveld tijdens de Eerste Wereldoorlog. En dan moesten het Ardennenoffensief en de Tweede Wereldoorlog nog komen. Wat staat ons nog te wachten? De twintigste eeuw was al de moorddadigste van de geschiedenis; wat gaat de eenentwintigste nog brengen? Of klink ik nu al te gepensioneerd?

In Stoumont vind ik onderdak in een klein pension, waar het wifinewerk Pilske heet en het wachtwoord *yes please* is. Het is overbodig te benoemen dat de uitbaters Brabanders zijn.

Bekentenis en biecht

Ik rijd al een tijdje met een last rond die ik moet opbiechten. Het is paastijd en er is dus volop gelegenheid om van zonden te worden bevrijd. Een van de moeilijke aspecten bij een roadtrip als deze, waarbij je elke avond ergens anders slaapt, is je weg te vinden in je tassen. Het klinkt eenvoudig, maar dat is het geenszins. Gelukkig zijn er de *packing cubes* van Ortlieb. Degene die ze heeft uitgevonden, mag van mij de Nobelprijs krijgen – het maakt niet uit welke. Je hebt een apart zakje voor bijvoorbeeld onderbroeken plus sokken, eentje met shirts, met broeken, met technisch materiaal. Superhandig als je weet te onthouden hoe de zakjes ingedeeld zijn. Maar dan nog is het iedere ochtend een soort appel van alle zakjes, een inspectie of je alles op de juiste plaats mee hebt. En nu komt mijn bekentenis: ik heb een paar dagen geleden mijn nieuwe leesbril, gekregen van Optiek Ingels – mijn zus – laten liggen bij een Vriend op de Fiets. Ik heb het nog niet durven vertellen, maar hoop dat ze dit leest. Overigens was het bij een echte Vriend op de Fiets (in Munstergeleen), want de bril is teruggevonden en wordt opgestuurd. Voilà, ik voel me een stuk lichter, maar het pleit niet voor een ervaren worldbikereiziger *in transit*. Ik moet me nu maar behelpen met de ingeplakte leeslensjes van mijn fietsracebril.

Vandaag voelen de benen minder zwaar, waardoor ik tijd heb het artistieke leven van Wallonië te overschouwen. Wat opvalt is dat ze hier geen gelegenheid onverlet laten het culturele niveau op te krikken. Bijvoorbeeld de papieren zakjes bij de bakker, waar ik een Luikse wafel koop: die zijn bedrukt met de tekst *Le pain est l'aliment de la liberté, car il nourrit le corps et l'esprit*. Ja hallo, dat kan ik ook zeggen van stampot of spruitjes. Ik denk niet dat de auteur van de slogan er lid mee gaat worden van de *Académie française*. Zo ook staan er op de rotondes waar ik langsfiets de vreemdste kunstwerken. In Hotton is het een soort geraamte van een halve luchtballon, met een mand eronder. De Dienst voor Toerisme van Hotton maakt gewag van de vele geologische wonderen, zoals de grotten die zich onder de grond van Hotton bevinden. Het wordt me duidelijk dat we de trekpleisters niet boven de grond gaan vinden.

De dorpen en het weer zijn typisch Ardens grijs. Het landschap is mooi onder een dreigende wolkenhemel. Komoot stuurt me langs rustige, vaak onverharde weggetjes, die tot tien procent stijgingspercentage vertonen. Ik hoef net geen voetje aan de vloer te zetten. Veel oorlogsmonumenten onderweg, verwijzend naar het Ardennenoffensief tijdens de Tweede Wereldoorlog. Een mooi romaans kerkje in Waha dat er na duizend jaar nog staat.

Ik ben aangekomen in Nassogne!

Tijdens het ontbijt in de B&B heb ik een bijzonder gesprek met gastheer Philippe. Hij is tien jaar geleden hier komen wonen, nadat hij zijn hele leven in Afrika op verschillende plaatsen gouvernementeel ontwikkelingswerk heeft verricht. Zo werkte hij mee aan het bouwen en inrichten van het gevangeniswezen in Marokko en kent die wereld daar goed. Nu doet hij vrijwilligerswerk in Belgische gevangenissen waar hij de oudere gedetineerden bezoekt, die vaak vijftientig tot negentig jaar oud zijn. Hij vindt het gevangeniswezen in Marokko nog niet zo slecht. In België is het de tendens om elke gedetineerde een eigen cel te geven. Het eten wordt er naar binnen geschoven via een luik in de deur. De gevangene krijgt zelfs geen cipier te zien. In Marokko is het de grootste straf om in eenzame opsluiting te zitten. Daar verblijft men liever met z'n tienden samen in een cel, om ten minste menselijk contact te onderhouden. Wat een contrast met enerzijds privacy en individualisme en anderzijds gemeenschap en sociaal contact. Tevens heeft hij de theorie: hoe meer cellen beschikbaar, hoe langer de straffen die rechters uitspreken. Kortom: in vrijheid fietsen is toch een groot goed, besef ik andermaal. Even later passeer ik een gedenksteen voor een Marokkaanse soldaat die gesneuveld is voor het Franse leger en voor ons. Te jong natuurlijk, en hij heeft dus evenmin veel vrijheid gekend.

Het zijn mijn laatste kilometers door de Belgische Ardennen. Steile stukken tot elf procent, maar gelukkig droog. Langs typische dorpjes met leistenen daken en muren in Ardense riviersteen, rolstenen of dwaalstenen. Dat laatste woord vind ik mooi en zelfs een beetje toepasselijk. Ik vind mezelf geen dondersteen, maar een dwaalsteen misschien wel.

Mijn overnachtingsplek wordt Dohan in de vallei van de Semois, het perfecte decor voor een film van de Belgische gebroeders Dardenne. Waalse *tristesse* en smakelijkheid zonder gastronomie. Ik houd ervan. Veel golfplaten en leegstand, failliete horeca, scheef hangende reclameborden voor Chimay. Achter het raam van Chez Laurette hangt een neonbordje met *Ouvert*. Ik vraag toch eerst maar eens wie Laurette is. De uitbater weet het niet, maar ik kan er wel eten. De

televisie staat luid op een quizprogramma, zoals het hoort. Ik ga zitten aan een plakkerig tafeltje. De waard en de dochter gaan om de haverklap naar buiten in trainingsoutfit, om te roken op het terras. Midden in de zaak staan bierkratten opgesteld, waarachter de administratie plaatsvindt voor zover daar nood aan is.

Algauw val ik midden in het gesprek van twee dorpsbewoners – zijn ze echt geen acteurs? – die met stelligheid beweren:

“Le vin est Français, et la bière est Belge. Tout court.”

Daar valt niet aan te tornen. Dus bestel ik maar een blauwe Chimay, dat lijkt mij het beste om de avond probleemloos door te komen. De conversatie gaat verder over frituurvet, hoe kan het ook anders. Dat moet in hun ogen rundervet zijn.

“Parce que ça ne colle pas” bij het schoonmaken.

Ik heb sterke twijfel of ze ervaring hebben met dat laatste.

Maar de Ardense paté vooraf en de gehaktballen in tomatensaus met friet zijn goddelijk. Zelfs de salade is aanwezig en smakelijk. Ik voel me *Le Gamin au vélo* (film van de Dardennes) en ik ben overtuigd: frietvet is voortaan Ossewit, want dat plakt niet.

Binnenvaak Frankrijk

Het regent. Plassen spatten op. De boomtakken druipen. Het lijkt of de Ardennen me willen uitspuwen naar Frankrijk. Ik tuimel zonder het te beseffen het Franse dorp Messincourt binnen. Onmiskenbare sfeer aan de randen van Frankrijk: huizen in lelijk, grauw betonnen pleisterwerk. Een plensbui doet me mijn regenjas en fluorescerende overschoentjes aantrekken.

Ik vervolg mijn weg langs een verlaten spoorlijntje dat de streek hier voorzag van leisteen uit de Semois-vallei. De dwarsliggers zijn overwoekerd door mos, felgekleurd fluogroen zoals mijn overschoentjes. Die laatste interesseren ook de koeien langs de weg. Zoiets hebben ze nog nooit gezien en zeker niet in de regen. Ik dender de vallei van de Maas binnen, want ik begin de nattigheid beu te worden. Vriend Boris vraagt altijd hoe zijn naasten zich voelen op een schaal van nul tot tien. De afgelopen week zat ik zeker op een negen plus, elke dag, maar nu geef ik een acht. De regen kan mijn humeur nog niet voldoende drukken. Zeker niet als ik mezelf in Stenay de grootste pistachemacaron ooit cadeau doe. Daarna verblijf ik nog minstens een uur in het gezelschap van Pluvius. De knalgele velden koolzaad in bloei zijn vast nog prachtiger als de zon meewerkt.

Ontvangst bij de burgemeester

Gisteravond riep de koekoek”, zegt mijn gastheer, alweer een nieuwe Vriend op de Fiets. “En dat betekent vandaag regen!”

Het is echter droog als ik stoutmoedig de tocht aanvat met slechts twee laagjes aan. Je moet het lot tenslotte soms tarten om je zin te krijgen. Dank je de koekoek! Het is fris en bewolkt, maar het wegdek is opgedroogd en ik heb geen al te zware tocht voor de boeg, stroomopwaarts langs de Maas.

Het is een heuvelachtig landschap met schitterende vergezichten. Goed voorstelbaar dat men hier stratego kan spelen, want men ziet de vijand van ver komen. Deze streek is de plek waar de ‘moeder aller veldslagen’ heeft gewoed, de slag om Verdun in 1916. De Franse generaal Pétain – “*On ne passe pas*” – heeft generaal Von Falkenhayn, een naam als een echte havik, uiteindelijk zijn troepen roemloos laten terugtrekken.

Ik passeer de gemeente Cumière-Le-Mort-Homme (Dead Man’s Hill) waar men symbolisch geen wederopbouw van het oude dorp heeft toegestaan, als blijvende herinnering aan de tragedie. Zelfs de vogels fluiten in stilte, een requiem voor al het vergoten bloed. Met alle nu overwoekerde ruïnes lijkt de tijd ook deze wonden te helen en heeft de mens weer niets geleerd.

Na een *salade paysanne* in Verdun nabij het Monument de la Victoire volg ik verder de Maas naar mijn nieuwe logeeradres via Booking.com. De laatste twintig kilometer begint de koekoek van gisterenavond goed wraak te nemen. Doorregend kom ik bij een huis op een boerenerf aan, waar niemand de deur opendoet, maar waar ik naar binnen kan. Gelukkig kan ik Sylvain bellen en die komt van achter op het erf uit een aantal verbouwde stallen gerend. Hij heeft zijn oude echtelijke woning ter beschikking gesteld voor vakantiegangers.

“*Ma femme est partie*”, voegt hij eraan toe.

Hij heeft haast, want hij moet zijn zoontje van school halen en het bed is nog niet verschoond. Douchen kan pas over een uur, want het water moet eerst opwarmen. Ik mag intussen de wif gebruiken in

zijn woonhuis aan de overkant van de straat, dichterbij zijn geitenstallen. Hij kijkt ongelovig als ik mijn fiets op slot wil zetten:

“On ne ferme jamais la porte ici.”

Ik word in zijn ‘bureau’ neergezet en de oudste zoon wordt van de tractor gebeld, want die weet het wifwachtwoord. Werkelijk alles ligt overhoop in dit hok en het is ongelooflijk dat daar nog iets teruggevonden kan worden. Het is bekend dat Franse boeren het niet zo nauw nemen met de EU-richtlijnen, maar hier zijn die zelfs fysiek onvindbaar. Misschien maakt juist dát hun kaas zo lekker. Het vooruitzicht van de beloofde geitenkaas maakt natuurlijk alles goed.

En wat helemaal prachtig is: ik logeer zelfs in het huis van de burgemeester van het dorp Woimbey. Dat wordt pas duidelijk als Sylvain mij later zijn zeer smakelijke geitenkaas met *fines herbes* komt brengen, bij zijn terugkeer van de gemeenteraad. Ze doen hier niet aan ambtskettingen.

Onhebbelijkheden

Burgemeester Sylvain komt afscheid nemen. Hij vertelt dat hij een keer een neerslachtige Nederlander te logeren heeft gekregen die op stap was met een ezel. Zijn vrouw had hem verlaten – ‘*Sa femme était partie aussi*’ – en hij had een ezel aangeschaft. Dat zou haar leren. Hij was ermee op voetreis naar Rome. De eerste dagen vielen niet mee, want de ezel wilde niet vooruit. Na lang getouwtrek was de man van tactiek veranderd en had hij de ezel zelf laten komen. Ze liepen zo het aantal kilometers dat de ezel wilde. Op het eind trok de ezel de Nederlander voort en was de depressiviteit verdwenen.

Maar mijn rijwiel is geen ezel en ik verlaat de slagvelden rond Verdun om in herwonnen vrijheid verder te fietsen. Ik laat de Maas achter me en volg de Voie Sacrée van Verdun naar Bar-le-Duc, het departement Marne in. Op een dorpsplein eet ik geitenkaas *bourgmestre* met stokbrood. Zalig! En ik moet terugdenken aan Sylvain met zijn passie voor dier en mens. In een moment van zelfreflectie dringt de vraag zich op hoe open en verdraagzaam ikzelf ben. Ik probeer bij mezelf de tolerantiegrens te bepalen en moet bekennen dat ik sommige eigenschappen of gedragingen bij anderen heel irritant vind. Zo kan ik niet tegen mensen die voortdurend luid neuriën en ook niet tegen mensen met slordige taal en uitspraken. Gelukkig is er per definitie geen combinatie van beide onhebbelijkheden mogelijk, want dat zou niet te harden zijn.

Zo zat ik een paar dagen geleden in een restaurant met een stel van wie de vrouw voortdurend zat mee te neuriën met de muziek. Ze deed dat zelfs modulerend, dat wil zeggen luider als de soep kwam en nog luider als ze een smakelijke hap naar binnen werkte. Ik vond het moeilijk om te vragen of ze haar volumeknop wat lager wilde draaien. Het was onbegrijpelijk dat de man het uithield bij haar. Ik stopte mijn noisecancellingoortjes maar in en ging naar mijn eigen playlist luisteren. Onhebbelijk? Zeker, en zelfs een beetje laf om de vrouw niet te durven aanspreken. Maar we zijn nooit te oud om te leren.

Mijn tweede allergie betreft slordige taal en uitspraken. Zo verbleef ik eens, eveneens tijdens deze tocht, bij een stel nogal zwaarlijvige Vrienden op de Fiets. Na twintig jaar in Frankrijk te hebben gewoond, spraken ze nog steeds geen Frans. Ze vertikten het gewoon. Na zo'n lange tijd hoor je toch te weten dat de stad Verdun door een Fransman wordt uitgesproken als *Verdeu*. En dan is het raar als je als immigrant *Vurdun* blijft zeggen. Ik weet dat het niet woke is en dat ik het verwijt van *fatshaming* riskeer, maar ik vond dat ze zelf wel mochten 'verdunnen'.

Ik besef dat ik vooral zelf aan deze onhebbelijkheden zal moeten werken. Adviezen zijn welkom, veroordelen mag ook; ik zal mijn Santos dan een paar dagen voor een ezel inruilen.

Kasteelheer en Hornbach-hulk

Na zeer goed geslapen te hebben en de zon door de open ramen van mijn kamer in het kasteeltje van Martin en Jellie te hebben begroet, tref ik een overvloedig ontbijt aan. Ik verblijf bij twee Friezen in Wassy, die met veel gevoel voor stijl hun huis en domein opknappen in dit Noord-Franse dorp. We zetten de genoeglijke conversatie van gisterenavond verder, gelardeerd met de zelfgemaakte rabarbercompote en mirabellenjam van Jellie. Ik verwen mezelf door wat later te vertrekken. Als ik eens in de tien dagen zulke vrienden maak, wordt het druk op mijn verjaardagsfeestjes. Het onthaal was zo gastvrij dat ik vergeet te betalen en de oprijlaan opnieuw moet afrijden om dat euvel te herstellen.

De zon schijnt, maar er waait een koude tegenwind. Ik rijd door eindeloze velden koolzaad. Het knalgeel steekt prachtig af tegen het prille lentegroen. Ik zie een Vlaamse gaai, en hij ook wellicht. Langs het kanaal tussen de Champagne en de Bourgogne is de natuur duidelijk verder dan in Nederland en staat alles meer in blad.

Er is niemand langs het kanaal, behalve een paar vissers. Ik maak een praatje met een vrouw die vist. Is zij een vissersvrouw? Nee, want wij verstaan onder een vissersvrouw de vrouw van een visser, toch? Bestaan er dan vissersmannen? Zou de man van deze vrouw een vissersman zijn of kijkt hij liever zelf naar zijn dobber? Een visvrouw is zij ook niet, want die staat in een viskraam. En van een visman weet ik het bestaan niet. De gendergrammatica blijft hier nog in gebreke.

Het piep-kraakje dat gisteren voorzichtig leek te beginnen, bereikt een vervelend decibelniveau. Of ik merk het in ieder geval meer op. Vanmorgen nog alle schroefjes, moertjes, vijsjes en kabeltjes nagekeken, maar niets zat los. Toch begint het geluid enorm te irriteren. Is dat een nieuwe onhebbelijkheid van mij? De geruisloze nieuwe Santos van het begin van mijn reis begint ondraaglijk te steunen en te kraken bij elke stuurbeweging. Diverse stoppogingen en gerammel aan het stuur leveren niets op. Het piepen neemt in mijn beleving zulke vormen aan dat ik op niets anders meer kan letten. Het piept als een fout gehanteerd schoolbordkrijtje dat doortrilt tot aan

de binnenkant van mijn hersenpan. Moet ik hiermee verder tot in Spanje? Plots herinner ik me mijn tweede racefiets van twintig jaar geleden. Mijn eerste racefiets had een stalen frame, de tweede was van aluminium. Daar heb ik ook een keer mee bij de fietsenmaker gezeten, omdat het gekraak elke poging tot demarrage verried. Na lang zoeken leerde een fietsenmaker mij toen dat dit eigen is aan aluminium en dat het afkomstig is van de wrijving tussen de voorvork en de snelspanners. Een beetje vet verrichtte toen wonderen. Na jaren van carbon racefietsjes bestaat mijn worldbike nu ook weer uit aluminium. Hoopvol wip ik het voorwiel eruit en vis een potje vaseline uit mijn tassen. Voorvork ingesmeerd en warempel: weer een geruisloze fiets. Stille Santos vindt mij vast een handige Hornbach-hulk!

De pausen zijn dood

De paus in Rome is dood! Ik kom er pas een paar dagen later achter, als hij allang naar de hemel is. Dat komt ervan als je verstocken bent van journaal en kranten, zoals tijdens deze roadtrip. Geen nieuws is goed nieuws, zegt men. Je kunt het ook omdraaien: wel nieuws is slecht nieuws, want dan is het pas interessant en aansprekend voor de media. Zou dat de reden zijn waarom ik me al tien dagen goed gehumeurd voel en met volle teugen geniet, ondanks regen, koude en wind?

De eerste helft van mijn tocht vandaag gaat opnieuw langs het kanaal, dat onderdeel uitmaakt van een meer dan tweehonderd kilometer lange kunstmatige waterweg die Marne en Saône verbindt. Indertijd, eind negentiende eeuw, was dat nodig voor het vervoer van ijzererts. Nu dient het kanaal enkel nog voor pleziervaart, fietsen over het jaagpad en visvangst. Het is extreem rustig en stil, ook in de dorpen eromheen. Vissers in camouflagepak – zou dat helpen? – zijn de enigen die ik tegenkom.

In een bar op het dorpsplein van Rolampont zitten ze om 11.00 uur al achter hun drankje, de mannen met koppen van pernod en Gitanes-sigaretten. Bij een kop koffie lees ik in de lokale krant over de begrafenis van de paus. De rest van het blad is gevuld met voetbal, vechtsport en vissen. De lokale VVV dus, of de heilige drievuldigheid van deze streek. De artikelen gaan alleen maar over snoek vangen – hoe groot, dat hij nu niet goed bijt – en over Franky, een jonggepensioneerde (*jeune retraité*) die zich eindelijk aan zijn grote passie kan wijden, de vissport. Hoe zou ik in de krant willen komen als jonggepensioneerde? Ik gruwel al bij de gedachte als ik mails van oud-collega's zie ondertekend met *kno-arts in ruste*.

Van Aniek, mijn 'levensgezellin' – ik vind dat woord mooier klinken dan 'partner' – hoor ik dat de gastronomische paus in Zwolle, Jonnie Boer, ook is overleden. We hebben dus te lang gewacht met een bezoek aan De Librije, dat hoog op onze wenslijst stond. Dubbel triest pauselijk nieuws dus deze week.

Maar het is mijn dag! Vlak voor ik mijn eindbestemming Lac de Vin-geanne bereik, pik ik het kanaal weer op en wordt er voor mijn ogen een snoek gevangen. De trotse visser wil op de foto en neemt zijn vangst mee voor vanavond in de pan. Hoe zou Jonnie die vis hebben klaargemaakt?

De Bourgondiërs

Filips de Stoute, Jan zonder Vrees, Filips de Goede, Karel de Stoute. Dit rijtje moet je uit je hoofd kennen, want zij zijn de hertogen van Bourgondië, de aartsvaders van de Lage Landen, volgens mees-terverteller Bart van Loo. In de veertiende en vijftiende eeuw bepaalden deze hertogen het politieke en culturele landschap van het huidige België en Nederland, door onze Lage Landen te verenigen met de Bourgogne-streek en Franche-Comté. In deze late middel-eeuwen, toen steden als Gent, Brugge, Ieper, Antwerpen en Mechelen een periode van grote economische bloei kenden, waren er vele ambachtshuizen en kunstenaars, die door de hertogen maar al te graag in hun paleizen werden uitgenodigd om hun interieur te verfraaien. Zo verbleef Jan van Eyck een tijdje aan het hof van Filips de Goede. Wie mijn afscheidssymposium heeft bijgewoond, weet dat ik daarop aansla.

Vandaag heb ik een druk programma. Ik wil in het Palais des Ducs in Dijon de praalgraven zien met het werk van Klaas Sluter uit Haarlem, de Nederlandse Michelangelo. Vroeg op pad dus, want na Dijon moet ik nog doorfietsen om in een heus *château* te overnachten. Ik fiets het departement Côte-d'Or binnen langs weggetjes die erom smeken om befietst te worden, slingerend tussen alweer het bloeiende geel van koolzaad. Ik heb er goed de vaart in en rond lunchtijd zit ik al in de brasserie van het Palais, waar de eigenaar zo vriendelijk is om mijn tassen te bewaken.

“Je viens d'Amsterdam à vélo” doet het goed bij zulke verzoekjes heb ik al gemerkt.

Drie jaar geleden stond ik hier ook al tijdens doorreis op vakantie, in volle bewondering voor Les Pleurants rond de praalgraven van Filips de Stoute en Jan zonder Vrees. Klaas Sluter heeft op onnavolgbare wijze in albast uitgebeeld hoe de clerus, familie en notabelen allen in een of andere vorm uitdrukking geven aan hun rouw en verdriet, terwijl ze in processie rond de graven staan opgesteld. Geen enkel beeldje is hetzelfde, allemaal zijn ze uniek in hun expressie. Van Filips de Stoute valt mij op dat hij een neuscorrectie had kunnen gebruiken. Ik ben tenslotte nog niet zo lang met pensioen.

Vervuld van zoveel schoonheid vat ik het tweede deel van mijn rit aan, op weg naar het Château de Longecourt. Maar niet zonder tussenstop bij het Château de Saulon, waar we drie jaar geleden overnachtten en waar ik de zachtste en smakelijkste *ris de veau* ooit at. Ik weet nog dat ik met de foto's ervan mijn Vlaamse moeder jaloers maakte en dat wil wat zeggen. In de historie van mijn Booking.com – hoera, de voordelen van het digitale tijdperk! – kan ik het adres nog vinden. Hongerig meld ik me bij de receptie, en ja, er is een tafeltje beschikbaar vanavond. Helaas, de zwezerik staat niet meer op het menu. Tien kilometer teleurstellend omgereden en dus rijd ik maar door naar het chateau van mijn eindbestemming. Tot overmaat van ramp trilt mijn achterlichtje los en is het stelschroefje kwijt, zodat het lampje er heel zielig bij hangt. Kan deze dag nog goedkomen?

Het Château de Longecourt ligt in een idyllisch gehucht en wordt nog steeds deels door familie bewoond. Het interieur getuigt van een ver verleden. De keuken blijkt zelfs te dateren uit de dertiende eeuw, met een haard waar je een hele kudde in zou kunnen braden. Aan een tafeltje bij de slotgracht nuttig ik in de ondergaande zon mijn romantische avondmaal. In mijn eentje, helaas zonder Aniek, mijn 'gemalin', want deze term mag ik wel gebruiken nu we in het land van de hertogen verkeren. Hierna ga ik nog wat ronddwalen in het kasteel om alle antiquiteiten en andere rariteiten te bekijken en leg me daarna als een 'Koene' ridder te slapen.

Na een leven gedicteerd door ziekenhuisagenda's staat Koen Ingels aan de vooravond van zijn pensioen. Het plan is om geen plan te hebben.

Met zijn fiets als enige kompas vertrekt hij voor een velodysee van zeventuizend kilometer, van zijn oude leven als snijdend specialist in Nijmegen naar een nieuwe toekomst in Amsterdam, met een 'klein' ommetje via het uiterste puntje van Spanje.

In deze openhartige kroniek neemt Koen je mee op een reis die veel verder reikt dan de landsgrenzen die hij oversteekt. Van de natte wegen in de Ardennen tot de verzengende hitte van Extremadura: elke kilometer is een oefening in retrospectieve reflectie. Hij filosofeert over de tand des tijds, de overgang naar zijn rol als 'bompi' en de bevrijding van het academische keurslijf. Onderweg trotseert hij meer dan drieëntwintigduizend hoogtemeters en de eenzaamheid van het zadel, terwijl hij geniet van de gastronomie en ontmoetingen met markante figuren zoals de etser Frans Pannekoek. Met humor en scherpe observaties beschrijft hij hoe hij door fysieke uitdagingen en bezinning tot persoonlijke inzichten komt.

Dit boek is een ode aan de herwonnen vrijheid. Koen ontdekt dat 'niet plooiën' vaak de enige manier is om tot de kern te komen. Het is een inspirerend relaas voor iedereen die voelt dat er na een werkzaam leven nog een hele wereld openligt om ontdekt te worden. Want uiteindelijk bepaal je zelf de koers, trouw aan de les die zijn dochter hem al vroeg leerde: 'Ik doe het toch!'

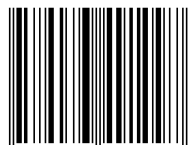

Vlot en heel geestig
geschreven en het gaat
ergens over! Ik heb dit
met ongelooflijk veel
plezier gelezen.

• **Peter Vandermeersch**

Afgezien van de fysieke
prestatie (7000 km!) is
dit een heerlijk boek
over je hart volgen.

• **Leontien van Moorsel**

9 789083 491097 >